

Lesley Downer
De vrouw van de shogun

Vertaald door Karien Gommers, Janet Limonard en
Arjanne van Luipen

Een daguerreotype van Heer Shimazu Nariakira (1809-1858).
De oudste bewaard gebleven Japanse foto, gemaakt door een van
zijn vazallen, Ichiki Shiro

Voor Arthur

<i>Hana no iro wa</i>	De kersenbloesem valt, de kleur verbleekt
<i>Utsurinikeri na</i>	Met het verglijden van de tijd.
<i>Itazura ni</i>	Ook mijn schoonheid taant
<i>Waga mi yo ni furu</i>	terwijl ik ouder word
<i>Nagame seshi ma ni</i>	en mijn leven verdroom.

Ono no Komachi, dichteres, negende eeuw na Chr.

Wat een stad was Edo (nu Tokio geheten) in de tijd van de shogun! In de grote, uitgestrekte stad krioelde het van de krijgslieden, onder hen vazallen van de diverse edelen, andere waren ronin, desperado's die de banden met hun meester verbroken hadden en op eigen houtje aanrommelden, klaar om met of zonder provocatie in actie te komen [...] Ik sluit mijn ogen en zie schilderachtige beelden van krijgers in harnas met gevederde helm en woest besnord vizier, processies van machtige edelen met hun gevolg marcherend over de cipressenlanen van de Tokaido, de weg langs de Japanse Zee.

Algernon Mitford, tweede secretaris van
het Britse gezantschap in Japan, 1866-1870

Stoomfregat USS Susquehanna
Voor de kust van Japan

Aan Zijne Keizerlijke Hoogheid, de Keizer van Japan,

Ondergetekende, opperbevelhebber van alle zeestrijdkrachten van de Verenigde Staten gestationeerd in de zeeën van Oost-India, China en Japan, is door de regering van zijn land op een vriendschappelijke missie gestuurd...

Van Commandant Matthew C. Perry aan
Zijne Keizerlijke Hoogheid, de Keizer van Japan, 7 juli 1853

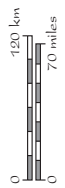
Inhoudsopgave

Kaart	12
Personages	15
Voorwoord	19
Proloog	21
Deel I: Daar zijn de barbaren	39
Deel II: In de met juwelen versierde palankijn	159
Deel III: De vrouw achter de schermen	267
Deel IV: De zaal van het hemelse juweel	417
Nawoord	527
Bibliografie	534
Dankwoord	538

JAPAN ca. 1850-1860

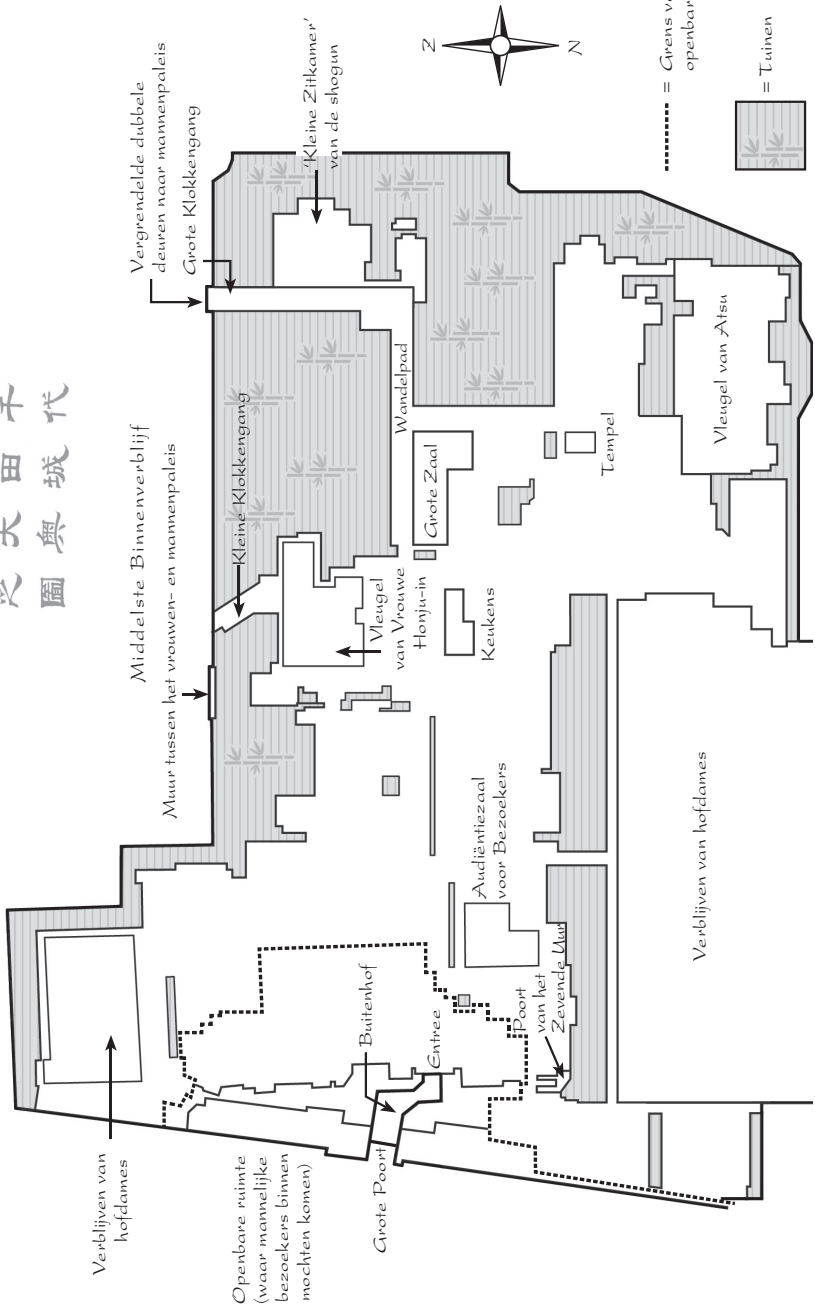

--- route van Atsu

PLATTEGROND van het VROUWENPALEIS in het KASTEEL VAN EDO

女御殿
圖奥城代

Verbliven van hofdames

Openbare ruimte (waar mannelijke bezoekers binnen mochten komen)

Grote Poort

Buitenhof

Entree

Port van het Zevende Uur

Audientiezaal voor Bezoekers

Keukens

Vleugel van Vrouw Honju-in

Grote Zaal

Wandelpad

Tempel

Vleugel van Aitsu

Vergrendelde dubbele deuren naar mannenpaleis
Grote Klokkengang

'Kleine Zitkamer' van de shogun

..... = Grens van de openbare ruimte

= Tuinen

Personages

(* geeft aan dat dit personage echt heeft bestaan)

* Atsu, als kind Okatsu genoemd, de latere Keizerlijke Prinses Sumiko van het Huis Fujiwara en de midai, daarna Vrouwe Tensho-in

KYUSHU

* Tadatake Shimazu, Heer van Ibusuki, Atsu's vader

* Atsu's moeder, Vrouw Nummer Een

* Atsu's broer

Haru, Atsu's dienstmeid

* Kaneshige Kimotsuki, later Heer Tatewaki Komatsu, een jonge Satsuma-vazal

* Takamori Saigo, een jonge Satsuma-vazal

* Heer Nariakira Shimazu, vorst van Satsuma

* Prinses Teru, zijn dochter

* Heer Narioki Shimazu, zijn vader

* Vrouwe Yura, concubine van zijn vader

* Heer Hisamitsu Shimazu, halfbroer van Heer Nariakira en zoon van Yura

Toshikyo, page van Heer Nariakira

* Komin Kawamoto, vazal die zich bezighoudt met daguerreotypie

* Koan Matsuki, vazal die zich bezighoudt met daguerreotypie

Oudste Maki, eerste hofdame in het Kasteel van de Kraanvogel

Vrouw Ume, concubine van Heer Nariakira
Vrouw Take, concubine van Heer Nariakira
Vazallen, concubines, hofdames

MIYAKO (de keizerlijke hoofdstad, tegenwoordig Kyoto)

- * Keizer Komei, Zoon van de Hemel genoemd
- * Prins Konoe van het Huis Fujiwara
- * Prinses Konoe van het Huis Fujiwara
- * Vrouwe Ikushima, Atsu's eerste hofdame en raadvrouw

EDO (tegenwoordig Tokio)

- * Iesada Tokugawa, koosnaam Masa, de dertiende shogun
- * Ieyoshi Tokugawa, de twaalfde shogun, vader van Iesada
- * Yoshitomi Tokugawa, koosnaam Yoshi, Heer van Kii
- * Heer Keiki van het Huis Hitotsubashi
- * 'De Boosaardige Draak van Mito', Nariaki Tokugawa, Heer van Mito, vader van Heer Keiki

- * Heer Abe – eerste minister Masahiro Abe, opperraadsheer van het Tokugawa-shogunaat, 1845-1855
- * Heer Hotta – eerste minister Masamune Hotta, opperraadsheer van het Tokugawa-shogunaat, 1855-1858
- * Regent Ii – Naosuke Ii, regent van het Tokugawa-shogunaat, 1858-1860

- * Gouverneur Inoue van Shimoda
- * Gouverneur Nakamura van Shimoda

Leden van de Staatsraad

VROUWENPALEIS (het Grote Binnenverblijf)

- * Vrouwe Honju-in, moeder van Iesada, de douairière
 - * Vrouwe Shiga, ook Oshiga genoemd, concubine van Iesada
 - * Vrouwe Tsuyu, concubine van Heer Ieyoshi, vader van Iesada
- Hoofdoudste Anekoji

Middenoudste Omase

Vrouwe Hana, hofdame in het Grote Binnenverblijf

Vrouwe Maru, hofdame in het Grote Binnenverblijf

Yasu, dienstmeid van Atsu die haar vergezelt naar Edo

Chiyo, dienstmeid van Atsu die haar vergezelt naar Edo

Geneesheer Taki

Geneesheer Moriyama

Hofdames, gezelschapspriesters, dames van lagere rang, dwergen die voor vermaak zorgden, concubines van vorige shoguns, badhuisbedienden, voorman van timmerlieden, timmerlieden, paleiswachters, bootbedienden

* Prinses Tadako, eerste vrouw van Iesada (overleden)

* Vrouwe Hideko, tweede vrouw van Iesada (overleden)

BUITENLANDERS

* Townsend Harris, consul-generaal van de Verenigde Staten van Amerika

* Hendrick Heusken, zijn Nederlandse secretaris en tolk

Voorwoord

*Het Jaar van de Hond, het derde jaar van de Kaei-periode,
een yang metaaljaar (februari 1850 – januari 1851)*

Het is bijna tweehonderdvijftig jaar vrede in Japan, al sinds Ieyasu Tokugawa het land in 1603 verenigde en de titel shogun aannam, wat ‘opperbevelhebber die barbaren onderwerpt’ betekent. Zijn nakomeling Ieyoshi, de twaalfde shogun, is nu zevenenvijftig en regeert met behulp van een raad van ministers vanuit zijn kasteel in de schitterende stad Edo in het oosten van het land. In de officiële hoofdstad, Miyako, woont in het verborgene van zijn vervalLEN paleis nog een hoogwaardigheidsbekleder: de keizer. Die heeft geen wereldlijke macht, maar vervult religieuze functies. Zijn dagen brengt hij door met het uitvoeren van rituelen om de goden gunstig te stemmen, opdat de oogsten goed zijn en Japan veilig en gezond blijft.

Japan bestaat uit zo’n tweehonderdzig vorstendommen, elk met zijn eigen *daimio* (clanhoofd) en zijn eigen leger. Ze hebben allemaal een zekere autonomie maar staan wel onder de opperheerschappij van de shogun. De ‘ingewijde heren’, de daimio die in 1603 aan de kant van de shogun hadden gevochten in de grote veldslag die een einde maakte aan jaren van burgeroorlog, hebben hun domeinen voornamelijk in het oosten en noorden van het land. Zij hebben de macht in handen. De gebieden van de ‘niet-ingewijde heren’, die tégen de shogun hadden gevochten, liggen voor het merendeel in het zuiden en westen. De belangrijkste onder hen is de fabelachtig rijke vorst van Satsuma, heerser van een van de machtigste domeinen in het uiterste zuidwesten van het land.

Af en toe zijn er machtsconflicten tussen de domeinen. Niette-

min weet Japan op deze manier al bijna tweehonderdvijftig jaar de vrede en stabiliteit te bewaren en is er een schitterende cultuur ontstaan.

Bijna al die tijd worden er vrijwel geen buitenlanders toegelaten. Chinese handelaren komen en gaan, en er is een kleine kolonie met zo'n twintig Nederlandse kooplieden, allemaal mannen, die op een kunstmatig eiland voor de kust van Nagasaki wonen. Meestal komt er eens per jaar een Nederlands schip met koopwaar aan, dat goederen voor de export mee terugneemt. Andere buitenlanders krijgen geen toestemming om per schip in de buurt van Japan te komen, westerlingen zeker niet, en wie dat toch doet wordt verjaagd. Japanners die in den vreemde schipbreuk lijden mogen op straffe van de dood niet terugkeren, hoewel er de laatste jaren minder streng de hand wordt gehouden aan dit edict.

Maar deze wankele stabiliteit wordt bedreigd, aan de horizon verschijnen schepen, een invasie dreigt, barbarenlanden die maar wat graag een graantje mee willen pikken van de legendarische rijkdom van Japan. En nu het derde jaar van de Kaei-periode ten einde loopt, durft niemand er nog van uit te gaan dat het leven altijd zo zal doorgaan...

Proloog

*De derde dag van de twaalfde maand, het Jaar van de Hond,
Kaei 3 (15 januari 1851): Kasteel van de Kraanvogel, Kagoshima,
in het domein Satsuma*

‘Halt! Wie is daar?’

Buiten de houten wanden van de palankijn flakkeren lantaarns. Voeten stampen, metalige klanken op steen.

De draagstoel belandt met een schok op de grond.

Op het streepje licht langs het deurpaneel na is het daarbinnen aardedonker. De reizigster kijkt naar haar kleine blanke handen, die ze ongerust samenknijpt. Ze is bij het kriecken van de dag van huis vertrokken en de zon is allang weer onder. Al de hele dag zit ze met haar benen onder zich gevouwen in deze krappe houten cabine, naar voren en naar achteren slingerend op de schouders van de dragers. Ze is tot op het bot verkleumd en doodmoe, maar ze zou veel liever voor altijd opgepropt in dit ellendige vervoermiddel met zijn misselijkmakende geur van japanlak blijven zitten dan uitstappen en deze vijandige mannen onder ogen komen.

De barse kreten dreunen in haar oren. Ze ruikt rook en talgvet, hoort het knetteren van toortsvlammen.

Ze vermant zich, duwt haar haren in model en strijkt haar kimonorokken glad, die intussen vreselijk gekreukt zijn. Ze is nog nooit van huis geweest en vraagt zich af wat er zal gebeuren als de deur openschuift, wat de schildwachten – aangenomen dat het schildwachten zijn – zullen doen als ze ontdekken wie ze is en wat ze hier komt doen.

Ze ademt in, probeert haar hartslag tot rust te brengen. ‘Mijn naam is Okatsu, dochter van Tadatake Shimazu, Heer van Ibusuki,’ zegt ze zo luid en duidelijk als ze kan. Haar stem klinkt hoog en

bibberig in de nachtlucht. Het laatste wat ze wil is dat deze mannen erachter komen dat ze nog maar veertien is of, ergers nog, dat ze bang is. 'Ik heb een brief voor uw heer,' voegt ze er zo zelfverzekerd mogelijk aan toe.

De schildwachten zuigen hun adem tussen hun tanden door naar binnen en overleggen zachtjes. 'Als u zo goed zou willen zijn hem aan ons te geven, vrouwe, dan zorgen wij ervoor dat hij bij hem terecht komt,' zegt een vleiende stem op eerbiedige toon.

'Ik heb instructies gekregen hem persoonlijk aan uw heer te overhandigen,' zegt ze koppig. Tijdens de lange reis heeft ze haar tekst keer op keer gerepeteerd. 'Mij is opgedragen erop toe te zien dat alleen uw heer, en niemand anders, hem opent. Ik verzoek te worden toegelaten tot uw heer.'

'Het spijt ons. We hebben orders om de identiteit van alle bezoekers te controleren voordat ze het terrein betreden.'

De deur van de palankijn rammelt en voor ze nog een woord kan uitbrengen schuift hij open. Vanuit het schemerduister doemen gezichten op die in het lantaarnlicht zo afgrijselijk zijn als demonenmaskers. Verblind door het plotselinge felle licht knippert ze met haar ogen.

De schildwachten kijken stomverbaasd. Er valt een lange stilte, iemand hapt naar adem. 'Nee maar, kijk nou!' zegt er een hoofdschuddend. 'Een kind!'

'En wat een schoonheid!' zegt een andere.

De lantaarn en gezichten komen dichterbij. Een koude windvlaag.

Ze deinst achteruit. Op haar knieën, in futons gewikkeld, voelt ze zich klein en kwetsbaar. Je bent de dochter van een heer, houdt ze zichzelf voor. Ze richt zich op. 'Ik eis te worden toegelaten tot uw heer zelf,' zegt ze afgemeten met alle waardigheid die ze in zich heeft.

De mannen trekken zich grommend terug en de deur schuift dicht. Opnieuw zit ze in het donker. Voetstappen verwijderen zich over de binnenplaats, het metalige geluid van staven op keien weerklinkt. Ze bijt op haar lip. Gaan ze haar arresteren, opsluiten,

gijzelen? Haar vader en deze heer zijn bittere vijanden. Misschien denken de schildwachten wel dat ze lokaas is, dat ze van plan is hun heer te vermoorden, dat de brief gif bevat.

Ze kromt haar vingers om het handvat van haar dolk. Zoals alle vrouwen van de samoeraiklasse draagt ze die altijd bij zich in haar ceintuur, en ze weet hoe ze hem moet gebruiken, ermee moet vechten als dat nodig is, of hoe ze, als ze gevangengenomen wordt, zichzelf moet doden.

Op de bochtige route langs de kust, wegdoezelend in haar palankijn, probeerde ze niet te denken aan de gebeurtenissen die haar op deze ijskoude winternacht van haar vredige huis in de kustplaats Ibusuki naar de hoog oprijzende poorten van het Kasteel van de Kraanvogel in de stad Kagoshima hebben gebracht. Nu flitsen er beelden door haar hoofd: de bijeenkomsten, de luide stemmen, de slaande deuren laat op de avond.

Ze knijpt haar ogen dicht als ze terugdenkt aan die noodlottige dag dat soldaten haar vader kwamen arresteren en schreeuwend met hun staf tegen de deur sloegen. Hij had geluk, hij kreeg huisarrest. Maar de vaders van verschillende van haar vriendinnen werden verbannen en twee zijn er geëxecuteerd. Ze verdringt haar tranen als ze daaraan denkt.

En het zou nog erger worden. De beste vriend van haar vader, een zeer geliefde oom, had bevel gekregen ritueel zelfmoord te plegen en haar vader had daarvan getuige moeten zijn. Ze ziet haar vaders gezicht voor zich toen hij die avond met hangende schouders thuiskwam. Hij had het witte linnen ondergewaad van haar oom meegenomen, zwart van het bloed. Hij riep de hele familie bijeen en hield het gewaad omhoog zodat iedereen het kon zien. Ze hoort nog zijn hese, gebroken stem. 'Kijk maar eens heel goed,' zei hij grommend. 'Zo veel is rechtvaardigheid en trouw waard.'

'Rechtvaardigheid en trouw...' Niemand vertelt vrouwen iets, en veertienjarige meisjes al helemaal niet, maar ze heeft begrepen dat er een machtsstrijd gaande is tussen deze heer, de oude vorst van Satsuma, en haar vaders neef Heer Nariakira, de zoon van deze vorst. Heer Nariakira is Okatsu's lievelingsoom en haar vader is

zijn trouwste bondgenoot. Het lijdt geen enkele twijfel aan welke kant zij en haar familie staan in deze strijd.

Ze gaat verzitten en vertrekt haar gezicht als het bloed weer gaat stromen in haar benen, die gevoelloos zijn doordat ze zo lang geknield heeft gezeten.

Er zijn enkele maanden verstreken sinds die verschrikkelijke avond. De esdoorns hadden hun bladeren verloren en er lag een dun laagje sneeuw. En toen – gisteren nog maar – was haar moeder naar haar toegekomen. Okatsu had in haar kamer over haar boeken gebogen gezeten. Haar moeder nam haar apart, haar verwijfde gezicht was bleek en vertrokken. Ze had een opdracht voor haar, had ze aarzelend gezegd. Okatsu moest naar het Kasteel van de Kraanvogel gaan waar de vorst van Satsuma zetelde, om een brief af te geven.

Okatsu was stomverbaasd dat haar eigen moeder haar naar het hol van de leeuw wilde sturen, naar het vijandelijke kamp. Maar toen ze een vraag wilde stellen stak haar moeder een vinger op.

‘Geen vragen,’ zei ze.

Okatsu begreep het. Hoe minder ze te horen kreeg, hoe minder ze kon loslaten als ze gevangengenomen en gemarteld zou worden. Ze richtte zich op, trots dat zo’n cruciale missie aan haar werd toevertrouwd.

‘Ik heb vertrouwen in je, Okatsu-*chan*,’ had haar moeder gezegd terwijl ze haar een documentkoker gaf. ‘Ik weet dat je je best zal doen.’

Het had Okatsu geraakt om tranen in de ogen van haar trotse moeder te zien. Toen ze die ochtend bij zonsopgang in haar palankijn was gestapt, had het voltallige personeel op een rij gestaan om haar uit te zwaaien. Zelfs haar vader en broers waren er om haar een goede reis te wensen, alsof ze niet zeker wisten of ze haar nog zouden terugzien.

Buiten de palankijn klinken voetstappen. De schildwachten. De jongedame mag binnenkomen, maar ze moet de bedienden en lijfwachten die met haar zijn meegekomen uit Ibusuki achterlaten. De dragers nemen haar in de palankijn mee naar de grote entree-

hal van het kasteel. Daar strekt ze heel voorzichtig een voor een haar benen. Ze stapt uit en staat in de donkere hal.

Uit de schaduwen komt een schare vrouwen met grimmige gezichten tevoorschijn, een mufte parfumeur uitwasemend. Ze pakken haar bij de ellebogen en voeren haar door lange gangen mee naar een zijkamer. Foeterend trekken ze haar zware kimono's een voor een uit tot ze naakt is en rilt. Als ze met knokige vingers overal in haar veertienjarige lijf prikken, klemt ze haar tanden op elkaar om maar geen krimp te geven. Ze komt uit een samoeraifamilie, houdt ze zichzelf voor. Ze mag haar familie niet te schande maken door ook maar de geringste blijk van vernedering of angst te tonen. De vrouwen pakken haar dolk af en trekken haar haarspelden los, waardoor haar haren in een glanzend zwart gordijn rond haar naakte lichaam vallen. Na gecontroleerd te hebben of ze geen andere scherpe voorwerpen bij zich heeft, bijten ze haar toe dat ze zich moet aankleden en krijgt ze een lint om haar haar weer vast te binden.

Wachters met toortsen waaruit enorme gele vlammen oplaaien gaan haar voor door een doolhof van mistroostige gangen. Verbluft door het ontbreken van ieder ceremonieel volgt ze. Ze had wel een kamenierster verwacht, of op zijn minst een dienstmeid om haar te begeleiden. Voetstappen weerklinken op de houten vloeren, aan de balken hangen spinnenwebben. De muren vervagen in de duisternis boven haar. Langs de route staan zwaarbewapende mannen opgesteld, die zwijgend toekijken. Ze houdt de kostbare documentkoker met beide handen stevig vast en hoewel haar hart bonkt, loopt ze vastberaden mee met bescheiden gebogen hoofd. Elke stap die ze zet is een stap dichterbij het hol van de leeuw waar ze tegenover de vijand zal staan, de oude heer.

Ze komen in een vertrek waar het naar kaarsvet, tabaksrook en stof ruikt. Zonder zelfs maar een zaalwachter om haar aan te kondigen duwen de wachters haar zonder plichtplegingen naar binnen en achter haar valt de deur met een klap dicht.

Ze kijkt met grote ogen om zich heen. Kaarsen op grote gouden kandelaren verlichten de hoeken. Langs de muren knielen knechten en lijfwachten.

Er klinkt een piepende hoest. Aan de andere kant van het vertrek zit een oude man gehurkt als een pad op een verhoging. Zijn hoofd steekt uit het stijve brokaat van zijn gewaad. Terwijl hij haar aanstaart met zijn kleine ogen die half schuilgaan in de plooiën van zijn gezicht, laat hij zijn tong over zijn dikke, gebarsten lippen gaan. Okatsu heeft nog nooit iemand gezien die zo grijs, rimpelig en kwabbig was. Dit is dus de heer, vorst van Satsuma, de tiran die de arrestatie van haar vader en de dood van haar oom bevolen heeft.

Ze knielt neer met haar gezicht naar de grond. Als ze opkijkt verschijnt er een begerige uitdrukking op zijn gezicht. Er loopt een rilling over haar rug.

Zijn mond vertrekt zich tot een glimlach. ‘Nou, nou. Wat hebben we hier?’ zegt hij droogjes met beverige stem. ‘Is dit een geschenk, een vredesoffer van mijn trouweloze bloedverwant en onderdaan Tadatake? Zeer terecht. Hij heeft me genoeg last bezorgd.’ Hij buigt voorover. Het leerachtige vlees van zijn nek trilt en hij knijpt zijn ogen tot spleetjes. ‘En zo’n knap schepseltje,’ zegt hij met een verlekkerde blik. ‘Zo’n zachte blanke huid. Een perfect poppetje! Dat de lelijke zoon van mijn neef zo’n schoonheid heeft verwekt, wie had dat kunnen denken? Een zeer acceptabel geschenk.’ Hij gaat met zijn tong over zijn lippen.

Bevend van verontwaardiging maakt Okatsu zich lang. Ook al is hij haar leenheer en meester, hij hoeft het niet te wagen haar met zo weinig respect te behandelen!

‘Heer, als ik zo vrij mag zijn,’ zegt ze, terwijl ze haar best doet haar stem niet te laten trillen, ‘u bent verkeerd ingelicht. Ik ben een bode. Ik heb een brief voor u.’

‘Is dat zo? Wees niet bang. Geef maar hier. Laat zien.’

Met de opgerolde brief in beide handen schuift ze voorzichtig op haar knieën naar hem toe. Door de zware zijde van haar kimono voelt de tatami onder haar benen ijskoud aan. Ze ruikt de adem van de oude man, hoort hem piepend ademhalen. Zijn ogen zijn strak op haar gericht.

‘Laat me eens kijken,’ zegt hij met dikke tong. Hij steekt zijn

hand uit, klemt zijn dikke vingers om haar pols en trekt haar met een ruk naar zich toe. Hier niet op bedacht verliest ze haar evenwicht. Haar benen schieten omhoog, haar rokken vallen open en ze belandt wijdbeens met haar gezicht op de vloer.

Blozend van schaamte probeert ze rechtop te gaan zitten, maar dan ligt de oude man al boven op haar. Met zijn kwabbige lijf drukt hij haar tegen de grond en zijn hete adem blaast om haar oren. Onderzoekende vingers knijpen in haar billen, haar taille, graaien naar haar ontluikende borsten.

Ze hapt naar adem. Wanhopig wringt ze zich in allerlei bochten om te ontsnappen. Haar gezicht wordt platgedrukt tegen de tatami. Ze draait haar hoofd opzij en werpt een snelle blik op de knechten en lijfwachten die met een uitdrukkingloos gezicht langs de muren staan. Ze kijken weg. Met een schok van teleurstelling beseft ze dat niemand haar zal helpen. Niemand durft zich de woede van de heer op de hals te halen door tussenbeide te komen. Niemand kan het iets schelen wat er gebeurt met een lastig kind dat naar hun heer gestuurd is om hem te vermaken. Ze staat er alleen voor.

De oude man hijst zijn kleren omhoog en duwt haar benen vaneen. Ze voelt de koude lucht langs haar benen strijken terwijl hij zich daartussen wurmt. Het kost haar moeite om adem te halen onder zijn gewicht.

Ze is geschoold in de gevechtkunst. Durft ze hem van zich af te slaan? Maar hij is haar heer en meester. Het is haar niet toegestaan om zich tegen zijn wil te verzetten. Ze is geschokt en verbijsterd dat haar leenheer zich zo gedraagt.

Als ze één hand heeft bevrijd komt ze omhoog en probeert ze hem van zich af te duwen. Ze hoort zijde scheuren als hij aan haar rokken rukt. Geen denken aan dat ze gaat huilen. 'Heer,' brengt ze hijgend uit. Het komt eruit als een snik. Ze ademt in en roept zo hard als ze kan: 'Alstublieft. Stop alstublieft. Laat me alstublieft gaan. U verlaagt zich!'

Hij schrikt. Het is doodstil. 'Wat?' hoort ze hem piepend zeggen. 'Ik verlaag me? Ben jij dan niet vereerd, kleintje? Ik ben je

heer. Hoe durf je je tegen mijn wil te verzetten!’

Op het moment dat ze wil antwoorden gaat de deur open. Een bedwelmende geur van parfum en gezichtspoeder drijft het vertrek binnen. ‘Nari-sama!’ krijgt een vrouwenstem.

De oude man duwt Okatsu opzij en komt hijgend overeind op zijn knieën.

Okatsu hapt naar adem. Ze gaat rechtop zitten en wrijft met trillende handen over haar gezicht. Ze strijkt haar haar glad en veegt haar rokken schoon. Nog nooit is ze zó vernederd. Dan draait ze zich om naar de vrouw en de moed zinkt haar in de schoenen. Dit moet Vrouwe Yura zijn, de eerste concubine van de heer.

Men zegt dat ze zo mooi is dat elke man voor haar bezwijkt. Okatsu heeft gehoord dat ze aan zwarte magie doet, dat ze een vloek heeft uitgesproken over de oude heer, dat ze iedereen die haar in de weg loopt laat vermoorden. Ze zeggen dat ze de kinderen van Heer Nariakira heeft laten doden zodat haar bastaardzoon het vorstendom zou kunnen erven in plaats van Heer Nariakira, de rechtmatige erfgenaam.

De vrouw is gekleed in felgekleurde zijden kimono’s met een overdadig patroon van pijnbomen, bamboe en sneeuw dwars over haar rokken. Haar verfijnde ovale gezicht is zwaar bepoederd en licht verleidelijk op in het kaarslicht, maar de zwartomrande ogen die Okatsu boos aankijken zijn ijskoud. Haar geparfumeerde haar is opgerold tot een glanzende wrong en vastgezet met kammen van schildpad en met juwelen versierde haarspelden. Als ze haar scharlakenrode lippen opent om iets te zeggen, verandert haar mond met zwartgeverfde tanden in een bodemloze spleet. Ze is oneindig veel angstaanjager dan de oude man.

‘Dacht je dat ik je met een of andere hoer alleen zou laten?’ sneert ze. Ze heeft het accent van een timmermansdochter uit Satsuma, niet van een dame van hoge rang.

Okatsu zit nog te trillen. ‘Ik ben geen hoer,’ roept ze verontwaardigd. ‘Ik ben Okatsu, dochter van Heer Tadatake van Ibusuki.’

De vorst waggelt terug naar de verhoging en gaat gehurkt op zijn brokaten kussen zitten. Met een hand vol levervlekken fatsoe-

neert hij losgeraakte pieken geolied grijs haar. Zijn gezicht is rood en opgeblazen en hij hijgt duidelijk hoorbaar.

‘Zo, Nari-sama. Ik ben nog niet weg of...’ Vrouwe Yura geeft hem met haar waaier een tik op zijn dikke vingers.

‘Ik ben een bode. Ik heb een brief,’ zegt Okatsu met klem.

De concubine werpt een ijzige blik op haar. ‘Wat een onzin,’ zegt ze met een ruk van haar hoofd. ‘Wat is de bedoeling van je bezoek?’

Okatsu kijkt om zich heen, zoekend naar de documentkoker, die is weggegliden over de vloer. Ze raapt hem op en biedt hem de oude man aan. Na een bedeesde blik op Yura draait hij zich om naar Okatsu, zijn borstelige wenkbrauwen opgetrokken. ‘Ik verlaag me?’ mompelt hij. Hij schudt zijn hoofd. Heel even trekt er een zweem van iets over zijn gezicht, schaamte misschien, of gekrenkte trots.

‘Neem hem aan alstublieft, sire,’ zegt Okatsu.

‘Afblijven,’ sist de concubine hem toe. ‘Je weet dat het een valstrik is.’

Terwijl ze de oude man recht aankijkt, biedt ze de koker met beide handen aan. Hij schraapt zijn keel, veegt zijn gezicht met een zakdoek af en steekt dan zijn hand uit om de koker uiterst voorzichtig aan te pakken, alsof hij gloeiendheet is.

Okatsu probeert haar opluchting te verbergen en blijft als een standbeeld zitten.

Grommend opent de man de koker, pakt de brief en rolt hem uit. Okatsu durft nauwelijks adem te halen terwijl hij hem naar het kaarslicht ophoudt. Wat erin staat weet ze niet, maar aangenaam nieuws kan het niet zijn.

Met een korte dikke vinger volgt hij fronsend de regels met karakters van boven naar beneden. Zijn gezicht betreft en zijn ogen puilen uit. Het vlees tussen zijn wenkbrauwen komt naar voren. Dan zakken zijn bolle wangen naar beneden. Hij knikt nadrukkelijk en kijkt met een wazige blik op. ‘Zo gaat het dus gebeuren,’ mompelt hij.

Yura pakt de brief met haar lange witgeschilderde vingers. Haar

ogen worden groot. Een frons veroorzaakt een barst in haar bepoederde voorhoofd. Okatsu werpt een blik op die twee en probeert in te schatten wat ze denken.

Uiteindelijk vraagt de oude man om een schrijftafeltje en papier, een penseel, inktblok, inktstaaf en waterdruppelaar. Een knecht vermaalt wat inkt voor hem, en met zijn tong tussen zijn dikke lippen schrijft hij langzaam en moeizaam een antwoord. De knecht strooit zand over de inkt. De oude man rolt de brief op, verzegelt hem en drukt zijn stempel in de zegelwas. Daarna vraagt hij om een documentkoker, die hij met een overdreven buiging aan Okatsu aanbiedt.

Met een licht gevoel in haar hoofd van opluchting staat ze op om ervandoor te gaan, maar dan vraagt de concubine om thee. Tegen haar zin moet ze nog langer blijven en ongemakkelijk over koetjes en kalfjes praten.

Ten slotte roept Yura een wachter bij zich en fluistert iets in zijn oor. Hij gaat Okatsu met één kaars in zijn hand in vliegende vaart voor door het labyrint van gangen. Met de kostbare brief in haar handen geklemd haast ze zich achter hem aan, zich afvragend waar hij haar heen brengt en welke geheime instructies Vrouwe Yura hem heeft gegeven. De gangen met overhangende muren zien er heel anders uit dan op de heenweg. Ze bidt tot de goden dat ze de wacht over haar houden en hoopt dat ze niet met doorgesneden keel in een put of een kerker of aan het einde van een donkere gang belandt.

Ze durft nauwelijks adem te halen totdat ze de entree ziet en daarbuiten haar palankijn met de lijfwachten en dames die met haar zijn meegekomen van huis.

De oude vrouwen staan te wachten om haar dolk en haarspelden terug te geven. ‘Het is al laat,’ zegt er een. Haar mond splijt open in een zwartgetande glimlach. ‘Wil je de nacht niet hier in het kasteel doorbrengen?’

Okatsu buigt beleefd en geeft haar dragers opdracht meteen te vertrekken voor de lange reis door de nacht. Pas als ze terug is in het landhuis van haar vader kan ze weer een beetje glimlachen.

Veilig terug in Ibusuki piekert Okatsu over deze verontrustende ontmoeting. Als ze over haar studieboeken gebogen zit, kan ze alleen maar denken aan de oude man die haar onder zijn gewicht verplettert en de ijsskoude ogen van de concubine die haar boos aanstaren. Keer op keer laat ze alles wat er gebeurd is de revue passeren, peinst over hoe het ook had kunnen gaan. Ze is in ieder geval niet dood, zelfs niet gewond, en is er toch maar mooi in geslaagd haar taak te volbrengen. Ze vraagt zich af waarom ze met zo'n gevaarlijke opdracht op pad is gestuurd, en wat er bereikt is. Maar het belangrijkste is dat de brief haar nieuwsgierigheid prikkelt. Ze wil weten wat erin stond en wat het antwoord van de oude man was.

En zo loopt het Jaar van de Hond ten einde en begint het Jaar van het Everzwijn, het vierde jaar van de Kaei-periode. Op de eerste dag van de eerste maand wordt iedereen in het land een jaar ouder. Okatsu wordt vijftien. Er gaan bijna twee maanden voorbij en de pruimenbomen staan vol in bloei wanneer haar moeder op een ochtend binnenstormt om te vertellen dat Heer Nariakira er is en naar haar vraagt.

In de voorname ontvangstruimte zijn de regendeuren opengeschoven en valt het gefilterde licht door de papieren schermen. Heer Nariakira zit zijn handen te warmen boven het komfoor.

Hij is een knappe man met een bedachtzaam gezicht, groot en sterk gebouwd met een brede borst. Meestal draagt hij een ceremoniële kimono met enorme gesteven schouders die als vleugels uitsteken, maar zelfs in een wijd informeel gewaad vult hij de ruimte met zijn aanwezigheid. Hij heeft priemende ogen die alles lijken te zien en trots vooruitgestoken kaken. Als hij Okatsu ziet, ontspant zijn strenge gezicht.

Alle anderen hebben diep ontzag voor hem, maar voor haar is hij altijd aardig geweest. Ze is als een dochter voor hem, zegt hij. Als hij er is, heeft hij haar altijd een hoop te vertellen en laat hij haar de prachtigste dingen zien.

‘Kom bij me zitten,’ zegt hij. Zijn manier van spreken is voornaam, heel anders dan het platte Satsuma-accent.

Een knecht steekt een pijp met een lange steel voor hem aan. Hij neemt een lange, trage haal, waarna een sliert blauwe rook naar het bamboeplafond kringelt. Hij klopt de pijp uit in de tabaksdoos. 'Ik wilde dat jij het als eerste zou weten,' zegt hij. 'Mijn vader is afgestreden. Nu ben ik de vorst van Satsuma.'

Okatsu glimlacht blij naar hem. De machtsstrijd is dus voorbij. Ze kunnen weer in vrede leven.

'Er moet nog veel werk verzet worden,' zegt hij met een ernstig gezicht. 'Maar eerst moet ik jou bedanken. Je bent een dappere jonge vrouw, dapperder dan de meeste mannen ooit zullen zijn.' Hij pakt zijn pijp weer. 'Ik heb begrepen dat je mijn vader en die concubine van hem, Vrouwe Yura, hebt ontmoet.'

Okatsu slaat haar ogen neer. Ze schaamt zich voor wat er is voorgevallen. Het had weinig gescheeld of haar missie was mislukt.

'Mijn vader is een wrede en meedogenloze man. Het hele vorstendom heeft onder zijn heerschappij geleden: loodzware belastingen voor boeren, hongerloontjes voor samoerai waardoor ze moeten bijklussen, hardwerkende mensen die gedwongen zijn in grote armoede te leven. Ik zou me aan de zijlijn hebben opgesteld, zijn bewind op zijn beloop hebben gelaten – ik ben tenslotte de volgende in lijn van opvolging – maar toen stierven mijn kinderen een voor een.'

Zwijgend staart hij naar de gloeiende kooltjes van het komfoor. De regendeuren rammelen en er trekt een ijzige tocht door de kamer.

Okatsu knikt en denkt aan de begrafenissen, de kleine doods-kisten, Heer Nariakira die gek van verdriet zijn haren uittrok toen de ene na de andere zoon stierf. Het hele vorstendom was in rouw gedompeld.

'Niet een blijft er in leven,' zegt hij. 'Niet een.' Zijn fluisterende stem klinkt dof, alsof hij in zichzelf praat.

Met een somber gezicht kijkt hij op. 'Kinderen gaan dood. Dat is de harde werkelijkheid. Maar om ze alle vier te verliezen, dat was al te wreed.' Grommend slaat hij met zijn vuist op de vloer. 'Het

was geen toeval of noodlot. Het was een vloek. Die vrouw heeft mijn kinderen behekst zodat ze doodgingen.'

Okatsu kijkt hem perplex aan. 'Denkt u dat echt, oom?'

Iedereen heeft het over geesten en magie en toverspreuken, over spoken en kwelgeesten en tengu's met lange neuzen, hoewel Okatsu er zelf nog nooit een heeft gezien. Als kinderen dood worden geboren of gezinnen in het verderf worden gestort, dan is dat het werk van de geesten, zegt men. Als de doden niet in vrede kunnen rusten, blijven ze bij de levenden rondzweven en richten ze kwaad aan. Daarom is het ook zo belangrijk om de graven van de voorouders te verzorgen en offers te brengen en tot hen te bidden.

Maar Heer Nariakira is anders. Hij heeft haar geleerd zelf na te denken. Hij heeft haar verteld over de roodharige mannen die op een door mensen gemaakt eiland voor de kust van Nagasaki wonen. Hij bewondert hun cultuur en de manier waarop ze naar de wereld kijken.

Ieder jaar komt er uit hun land, Holland, een schip dat barbaarse instrumenten en boeken met barbaarse kennis meebrengt, die hij verzamelt en bestudeert. Hij heeft haar boeken met zee- en landkaarten en diagrammen laten zien die vol staan met onleesbaar gekrabbel, dat hij tot haar intense bewondering kan lezen. Soms mag ze van hem door zijn 'spiegel van het verre verschiet' kijken. Dat is een lange metalen buis met lenzen die de sterren zo dichtbij haalt dat je ze bijna kunt aanraken. De maan ziet er dan zo groot uit dat je het gevoel krijgt dat je naar buiten kunt gaan en erop kunt lopen. En ze had gezien dat er helemaal geen konijn rijstballetjes aan het maken is, zoals iedereen zegt, maar dat het oppervlak in werkelijkheid grijs en pokdalig is.

Heer Nariakira weet dat er geen konijn op de maan is, dus hoe kan hij dan in vloeken en toverspreuken geloven?

Hij schrikt op, alsof hij is vergeten dat zij er is en slaakt een zucht. 'Ik ben geen bijgelovig man,' zegt hij. 'Maar de bewijzen liegen niet. Toen mijn kinderen de een na de ander stierven, heb ik een van de kamerlingen die ik het meest vertrouw op onderzoek uitgestuurd. Hij heeft een slangenkuil vol kwaadaardigheid ont-

dekt: priesters die afbeeldingen van mijn zoons maakten en vloeken over hen uitspraken, kluizenaars die aan zwarte magie deden...’

‘En geloofde u dat, oom?’

‘Een andere verklaring was er niet. De vraag was alleen voor wie ze werkten. Wie had er baat bij de dood van mijn kinderen? Het was een koud kunstje om dat te doorzien. Dat was Vrouwe Yura.’

Okatsu ziet in gedachten de padachtige oude man en de vrouw met het harde gezicht naast hem en huivert.

‘Een ordinair, boosaardig schepsel,’ gromt Heer Nariakira. ‘Ze heeft mijn goedgelovige vader in haar netten verstrikt en hem tegen me opgezet. Ze wilde dat haar bastaardzoon vorst zou worden, in plaats van ik. Zonder erfgenamen zou ik geen geschikte opvolger van mijn vader zijn. Daarom moest ze mijn zoons wel laten vermoorden.’

Het moest stoppen. Ik moest mijn vader van de troon stoten en de macht overnemen. Maar hij kwam sneller in actie dan ik verwachtte. Hij vermoedde dat ik een coup aan het beramen was en deed de eerste zet: hij nam mijn volgelingen te grazen.’

Okatsu’s adem stokt. Ze hoort de soldaten op de deur beuken, denkt weer aan haar oom die in het holst van de nacht meegenomen werd. Ze ziet het met bloed bevlekte gewaad, hoort haar vader met schorre stem die noodlottige woorden uitspreken: ‘Zo veel is rechtvaardigheid en trouw waard.’

‘Zes van mijn volgelingen hebben zichzelf gedood voordat ze gearresteerd konden worden,’ zegt Heer Nariakira. Zijn gezicht was ingevallen en hij klonk schor. ‘Weet je wat mijn vader heeft gedaan? Hij heeft hun lijken op laten halen en aan een kruis laten ophangen. Een moest er in stukken gezaagd worden. Veertien van mijn mannen hebben zelfmoord gepleegd, zeventien zijn er verbannen. De rest kreeg huisarrest of is in de gevangenis gestorven.’

Maar uiteindelijk heeft de oude man zijn eigen ondergang te weeggebracht. Niemand kon vanaf de zijlijn blijven toekijken terwijl er zulke gruweldaden werden verricht. Toen het nieuws van zijn bloedige zuivering Edo bereikte, heeft de Raad van Oudsten

beslist dat hij weg moest. De vraag was hoe dat nieuws gebracht moest worden, hoe hij moest worden overgehaald om vreedzaam te vertrekken zonder dat ons domein werd meegeleurd in een burgeroorlog.

Hij kijkt Okatsu ernstig aan. ‘En daar begon het voor jou, mijn kind.’

‘De brief?’ fluistert ze.

Heer Nariakira knikt. ‘De boodschapper moest een meisje zijn dat zo jong was dat mijn vader geen verraad vermoedde, en zo mooi dat hij haar graag wilde zien. Het moest iemand zijn die niets van de onderhandelingen in Edo afwist en niets onbedoeld zou verraden. Ze moest ook niet bang zijn uitgevallen, iemand die niet zou terugdeinzen of weglopen.’

Jij was de enige die het zou kunnen. We wisten allemaal dat je intelligent en moedig bent. Ik heb je vader gevraagd jou opdracht te geven om deze taak uit te voeren en heb hem uitgelegd wat alle risico’s waren. Niemand wist wat mijn vader zou doen als hij een ultimatum kreeg voorgelegd.’

‘En u hebt er met geen woord over gerept tegen mij,’ zegt Okatsu naar adem happend. Ze kreeg het koud van afschuw. ‘Niemand heeft iets gezegd. U hebt me naar het hol van een monster gestuurd. Weet u wat uw vader heeft geprobeerd mij aan te doen? U wist hoe die mensen zijn. Hoe kón u me naar die afschuwelijke plek sturen?’

Hij keek haar met een vriendelijk gezicht aan. ‘Heeft hij geprobeerd je aan te randen?’

Ze knikt en kijkt naar beneden. Haar ogen vullen zich met tranen.

‘Daar staat hij om bekend. Hij denkt dat het zijn goed recht is als clanhoofd. Maar ik hoor dat je je verzet hebt.’ Heel even gleed er iets van een glimlach over zijn gezicht. ‘Dat was dapper van je. Hij zal versteld hebben gestaan. Niemand legt hem ooit een strobreed in de weg. Ik wist dat jij voor jezelf zou opkomen. Dat is de reden dat hij de brief heeft geaccepteerd.’

Hij lijkt even in verlegenheid gebracht. Maar zij is een meisje

van vijftien en hij de landsheer. ‘Het was in het belang van het vorstendom,’ zegt hij statig. Met toegeknepen ogen kijkt hij Okatsu aan alsof juist zij dat toch moet begrijpen.

‘Het kon niemand iets schelen hoe het met me zou aflopen.’ Op het moment dat ze de woorden zacht uitspreekt, weet ze dat het zo is. Iedereen – mannen, vrouwen en kinderen – moet bereid zijn te sterven voor een hoger doel: hun heer, hun domein, en daar zelfs naar te verlangen. Dat is de plicht van een samoerai.

‘Het was beter om je niets te vertellen,’ zegt hij vriendelijk tegen haar. ‘Je onschuld vormde je beste bescherming.’

Ze slikt moeizaam en wil protesteren. Hij steekt zijn hand op. ‘Ik wist dat je het kon,’ zei hij. ‘Ik had vertrouwen in je en dat heb je ruimschoots bewaarheid. We staan allemaal bij je in het krijt.’ Met een kalm gezicht staart hij in de verte. Hij heeft veel belangrijker zaken aan zijn hoofd dan het welzijn van één jong meisje.

Zuchtend schudt ze haar hoofd. ‘Vertelt u me dan op zijn minst wat er in de brief stond.’

‘Hij kwam van de opperraadsheer, eerste minister Abe. “Uw tirannie duurt al te lang,” schreef hij. “Uw volk lijdt onder uw wrede heerschappij. Uw positie is niet langer houdbaar. De enige eerzame gang van zaken is dat u aftreedt. Wij zullen alle noodzakelijke maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat ons bevel wordt opgevolgd. Zijne Majesteit is voornemens u ter gelegenheid van uw aftreden een kostbare set theebenodigdheden te schenken om u te feliciteren met uw lange regeerperiode. Wij zullen het op prijs stellen uw aanvaarding van dit geschenk te ontvangen.”

Als hij had geweigerd de brief te aanvaarden zou dat een daad van verzet zijn geweest. Dan had de regering troepen moeten sturen om hem af te zetten.’

‘Maar als hij hem had geweigerd zou hij mijn hoofd hebben laten afhakken,’ fluistert Okatsu. ‘Dat doen ze toch altijd, de boodschapper terechtstellen?’

Heer Nariakira glimlacht. ‘Jij hebt geen gevaar gelopen. Daarvoor laat hij zich te gemakkelijk verleiden door een mooi gezichtje. Nee, de echte dreiging kwam van Vrouwe Yura. Maar ik wist dat je

hen met je jeugd en onschuld voor je zou winnen. En je ziet het, vervolgt hij gladjes, 'onze list heeft gewerkt. Hij heeft zich aan het bevel van de regering onderworpen. Hij is afgetreden en heeft mij aangesteld als vorst van het domein. Het repressieve bewind van mijn vader is verleden tijd en dat is aan jou te danken.'

Verder discussiëren heeft geen zin. Okatsu's nieuwsgierigheid wint het van haar woede. 'Wat is er met hem gebeurd?'

'Hij heeft zich teruggetrokken in Kagoshima. Zijn vorstendom is hij kwijt, maar zijn concubine heeft hij nog. Het ironische is dat haar wraak zoet is. Ik heb geen zoons. Als ik geen opvolger kan verwekken, zal haar bastaardzoon vorst worden als ik kom te overlijden. Laten we de goden bidden dat het nog heel veel jaren zal duren voor het zover is.'

Je hebt laten zien wat je waard bent, mijn kind. Je hebt mijn vertrouwen in jou bevestigd. Hopelijk hoef ik nooit meer een beroep op je te doen voor zo'n gevaarlijke onderneming.'

Zijn blik gaat naar de openstaande deuren. Okatsu ziet de bleke winterhemel, het zwarte zandstrand van Ibusuki, de glinsterende zee.

'De wereld is aan het veranderen,' zegt hij. 'Ik heb je toch over de Hollanders verteld?'

Okatsu knikt en denkt aan de spiegel van het verre verschiet waardoor ze het pokdalige oppervlak van de maan heeft gezien.

Hij kijkt haar grimmig aan. 'Zij zijn niet de enigen die zich met ons leven willen bemoeien. Er zijn andere landen die heel wat minder welwillend zijn.'

Tien jaar geleden zijn barbaarse horden uit het verre land Britannië het machtige Chinese rijk binnengevallen. Plunderend en verkrachtend hielden ze huis langs de kust, en ze bedreigden de hoofdstad van de keizer, Peking. Ze dwongen de Chinezen hun opium te kopen, een verschrikkelijk middel dat lichaam en geest alle levenskracht ontnemt en mensen in geesten verandert.

Ook ons land loopt gevaar. Er zijn barbaarse schepen gezien die onze kusten naderen. Tot nu toe hebben we ze kunnen weren, maar ze zullen terugkomen. De koning van Holland heeft ons zelf

gewaarschuwd. De westerse naties pakken land af om te vuur en te zwaard een eigen rijk te vestigen. Ze hebben een groot deel van de wereld veroverd en nu hebben ze hun oog op ons laten vallen. Tot dusver hebben we hen op afstand weten te houden, maar ons vorstendom, ons hele rijk, zou binnenkort wel eens met een onvoorstelbaar grote crisis te maken kunnen krijgen.

Alles wat jij en ik hebben meegemaakt, de duivelskunstenaar, de moorden, zou wel eens een onbeduidend conflict kunnen blijken te zijn vergeleken met wat ons te wachten staat. We moeten op onze hoede zijn. We zullen sterke leiders nodig hebben, mannen die cruciale beslissingen kunnen nemen om voorbereid te zijn op die dag. We moeten er klaar voor zijn.’

Zijn gezicht staat somber, maar Okatsu krijgt opeens een onverklaarbaar gevoel van opwindning. De wereld is aan het veranderen. Haar geliefde oom is vorst van het domein, een nieuw tijdperk breekt aan – een tijdperk waarin voor haar een rol is weggelegd, dat weet ze zeker.

Dankwoord

Chronologisch gezien is *De vrouw van de Shogun* de eerste van mijn vierdelige serie romans die zich afspelen in de tumultueuze periode waarin Japan voor het eerst in contact kwam met het Westen, maar wat het schrijven betreft is het de laatste. Ik heb me bijna vijftien jaar lang ondergedompeld in deze periode en heb vele prachtige, informatieve reizen naar Japan gemaakt. Mijn onderzoek bracht me van Tokio en Kyoto naar Kagoshima in het diepe zuiden en Hakodate in Hokkaido in het hoge noorden, en tevens naar Aizu Wakamatsu in de prefectuur Fukushima vlak na de aardbeving en tsunami van 2011.

Het idee om een roman over Atsu te schrijven werd aangewakkerd door de ontroerende en dramatische Fuji-televisieserie *Ooku* (*Het vrouwenpaleis*), die zich afspeelt aan het einde van de burgeroorlog. Ik heb expres niet te veel naar de zeer populaire NHK-serie *Atsuhime* (*Princess Atsu*) gekeken, om me er niet onbewust door te laten beïnvloeden. Niettemin heb ik er wel inspiratie en af en toe een idee uit gehaald. Wat ik in het bijzonder aan de serie te danken heb is het idee om Kaneshige Kimotsuki als Atsu's minnaar op te voeren. Uit zijn levensverhaal bleek dat hij de perfecte leeftijd had en een zeer waarschijnlijke kandidaat was, hoewel niet feitelijk bewezen kan worden dat ze elkaar hebben gekend, zoals ik in het Nawoord heb aangegeven.

Bij het schrijven van dit boek heb ik geprobeerd trouw te blijven aan de geschiedenis. Daarbij heb ik me gebaseerd op hedendaagse bronnen en het werk van veel vooraanstaande historici van Japan,

van wie ik er een deel in de bibliografie heb genoemd. Maar er zijn er nog veel meer. De feiten heb ik aan hen te danken. Dit boek blijft echter fictie en ik heb me hier en daar in het belang van het verhaal wat vrijheden veroorloofd. Eventuele fouten en vergissingen komen uiteraard geheel voor mijn rekening.

De afgelopen jaren hebben de British Library en andere instituten veel uitverkochte titels heruitgegeven in de vorm van kopieën, inclusief boeken die tussen 1860 en 1869 zijn uitgegeven. Als gevolg daarvan beschik ik nu over een van de beste bibliotheken van het land wat betreft boeken over Japan in de burgeroorlog.

Ik bedank mijn agent, Bill Hamilton, die me ongenadig aan het werk hield, beide kladversies doorlas en vele scherpzinnige en inspirerende suggesties deed. Ook dank aan Jennifer Custer en de rest van het onvermoeibare team van A.M. Heath.

Mijn grote dank gaat ook uit naar mijn redacteur, Simon Taylor. Zijn slimme en verhelderende ideeën hebben veel bijgedragen aan de ontwikkeling van dit boek en me in de juiste richting gewezen. Hem en mijn persklaarmaker, Deborah Adams, ben ik veel dank verschuldigd, en ook Sophie Christopher en Hannah Bright, mijn uitgevers, en iedereen bij Transworld voor hun steun, enthousiasme en geduld.

Tevens bedank ik Gaye Rowley en Tom Harper in Tokio. Hun kennis van Japan, de Japanners en de ooku is veel groter dan ik ooit hoop te hebben, en tijdens het schrijven van deze serie hebben ze die kennis ruimhartig gedeeld.

Ook bedank ik Kuniko Tamai, dé expert aan wie ik alles kon vragen variërend van het Japanse damesondergoed in het Edotijdperk tot de geëigende aanspreekvormen, seizoensplanten en alles wat je ook maar wilt weten over het Japan in de Edo-periode.

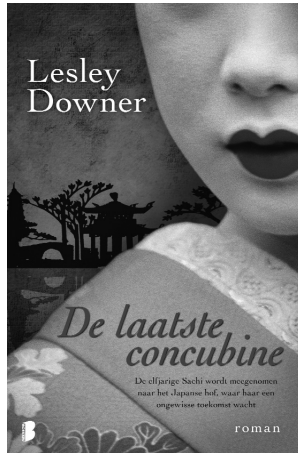
Verder wil ik John Williams bedanken voor zijn informatie over Japanse vogels. Hij heeft me kennis laten maken met de schattige yamagara, die bij ons gewoon de 'bonte mees' heet.

Zoals altijd was mijn man, Arthur I. Miller, mijn reisgezel. Hij heeft elke kladversie een paar keer gelezen, gaf me waardevolle suggesties en was altijd bereid om de meest raadselachtige kwes-

ties van de Japanse geschiedenis met me te bespreken terwijl hij er tegelijkertijd voor zorgde dat ik de echte wereld niet uit het oog verloor. Zonder zijn liefde, steun, opgewektheid en uitstekende kookkunst had ik dit boek nooit kunnen schrijven.

Aan hem draag ik dit boek op.

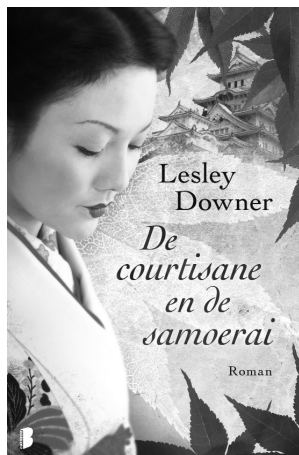
LEES MEER VAN
Lesley Downer

Op weg naar haar huwelijk met de jonge shogun van Japan komt prinses Kazu met haar gevolg door het boerendorpje waar het elfjarige meisje Sachi woont. Ze besluit het delicate meisje als haar bediende mee te nemen naar het vrouwenpaleis. Zo zal Kazu een vertrouweling hebben aan het hof, waar roddel en achterklap aan de orde van de dag zijn. Maar belangrijker nog: Kazu zal, in de loop van de tijd, Sachi aan haar echtgenoot kunnen aanbieden als concubine. Zo waarborgt de prinses haar macht over haar echtgenoot en kan zij, als ze daar behoefte aan heeft, vermijden zelf het bed met hem te delen.

 Verkrijgbaar als
 e-book
& papieren boek

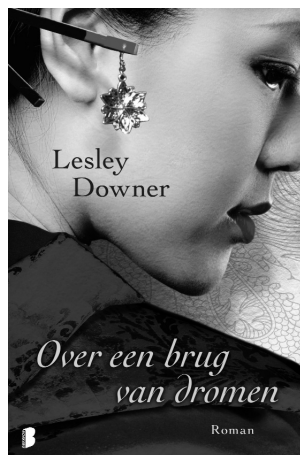
LEES MEER VAN
Lesley Downer

Japan, 1868. Wanneer de echtgenoot van de zeventienjarige Hana het leger in gaat, blijft zij alleen achter. Al snel wordt haar huis geplunderd door vijandige soldaten en moet ze vluchten voor haar leven. Ze vindt uiteindelijk onderdak in de beruchte rosse buurt van Tokyo, waar zij als prostituee het hoofd boven water moet zien te houden. In deze grimmige omgeving wordt ze verliefd op Yozo, een avonturier en briljant zwaardvechter, die zich als ontsnapte krijgsgevangene schuilhoudt voor de autoriteiten. Maar beiden verbergen een geheim dat zo verschrikkelijk is dat het hun leven in gevaar kan brengen...

Verkrijgbaar als
 e-book
& papieren boek

LEES MEER VAN
Lesley Downer

Japan, rond 1870. De dertienjarige Taka en de twee jaar oudere Nobu worden verliefd op elkaar, maar hun liefde is voor beide families onaanvaardbaar en moet tot elke prijs geheim blijven. Taka behoort namelijk tot de zuidelijke Satsuma-clan, en haar vader is een machtig man. Nobu behoort tot de noordelijke Aizu-clan, die in een bloedige burgeroorlog door de Satsuma is afgeslacht. Zijn familie, vernederd en tot een leven in armoede veroordeeld, heeft wraak gezworen. Nobu zal misschien Taka's vader en broers moeten doden, terwijl Taka een onmogelijke keuze moet maken – tussen haar familie en de man van wie ze houdt...

 Verkrijgbaar als
 e-book
& papieren boek